

Het Lourdes van nu

Van reli-kitsch tot wereldse luxe

Lourdes een stoffig imago?
Er blijft genoeg om je over te
verwonderen, ook buiten de
spirituele marge. Of je in onder te
dompelen. "Al dat water is 'de l'eau
placebo'. Het is niet heilig van
zichzelf, maar als je erin gelooft,
kán het effect hebben."

TEKST HUIB AFMAN FOTOGRAFIE PAUL SMIT

LEVEN IN FRANKRIJK 43

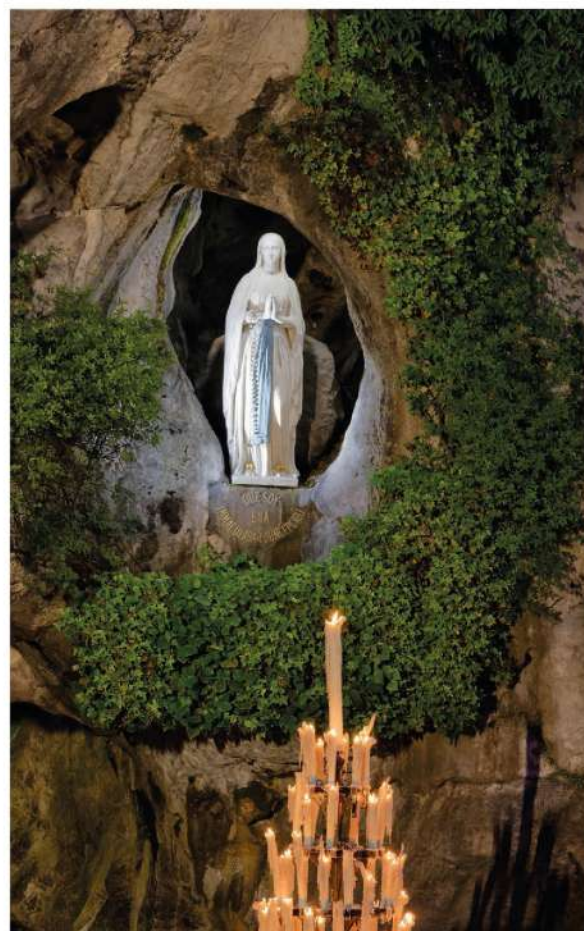
“Mijn oma ging vroeger naar Lourdes. Ik heb nog zo'n flesje water.”
L'eau de Lourdes.
Een vriend van mij diept een oude

herinnering op en vraagt wat ik er te zoeken heb. Lourdes is toch van vroeger? Zijn woorden zitten mij in de weg, als ik na een treinreis van negen uur uitstap op het station van Lourdes. Het is midden juni, de stad is uitgestorven. Geen onophoudelijke stroom pelgrims, rolstoelpatiënten en toeristen, wel een troosteloze aanblik. Het 'vroeger' is opeens overal zichtbaar. Het zit in de neonreclames van hotels met namen als Hôtel Solitude en Hôtel du Vatican. Aan de winkels in de Rue de La Grotte hangen zo te zien al decennialang dezelfde zonneschermen. De tekst op een gevelbord doet het tuttige jarentachtigtoerisme herleven: 'Bier vom Fass, Hollandse koffie.' Waar ben ik terechtgekomen? Pas op de Pont-Vieux land ik. Het water van de Gave de Pau ruist zachtjes in de achtergrond. Aan de oever spot ik een immense muurschildering van *Bernadette de Lourdes, the musical*. Ik merk amper dat er iemand naast mij komt staan. "Welkom", klinkt een stem. Wanneer ik verbaasd opzij kijk, herken ik fotograaf Paul Smit. Een mondkapje maskeert zijn

gezichtsuitdrukking. Dat is het dus: Covid. De enige verklaring waarom het hier zo rustig is. Het aanzicht van Lourdes heeft niets met vroeger te maken, maar alles met het nu.

Mariaverschijning

De volgende ochtend loop ik over een filmset. Het unieke tijdsbeeld laat zich prachtig aanzien op de beroemde esplanade van het Sanctuaire Notre-Dame de Lourdes. Waar het normaliter vol mensen staat, heerst een bijna apocalyptische stilte. Voor het informatiecentrum hebben we afgesproken met Marie, die ons over het 52 hectare grote terrein zal gidsen. "1 juli begint het weer", zegt ze. "De musical, de lichtjesprocessie en de basiliek weer badend in het voetlicht." Het klinkt als iets om naar uit te zien. Of misschien ook wel om van weg te rennen. De nieuwe drukte zal best wennen zijn, beaamt ze even later als ze ons voorgaat. "Nu, door Covid, hebben we dagelijks om vijf uur 's middags livestreaming-tv.

Lourdes

Dat gaat om miljoenen connecties per dag. Straks staan al die mensen weer echt hier."

We passeren een rij machines waar je munten kunt laten slaan met afbeeldingen van de Lourdesgrot, paus Franciscus en natuurlijk Sainte-Bernadette. Zonder haar verhaal heeft het sanctuarium geen bestaansrecht. De korte versie: in 1858 gaat de dan veertienjarige Bernadette Soubirous hout sprokkelen bij de rivier de Gave, als ze in een nabijgelegen grot een in het wit geklede vrouw met een rozenkrans ziet: de Maagd Maria. Uiteindelijk verschijnt de gedaante achttien keer aan Bernadette en wijst haar een waterbron aan. De bisschop van Tarbes stelt hierop een onderzoek in. Vier jaar daarna acht hij bewezen dat de verschijningen van bovennatuurlijke aard zijn. Lourdes wordt een bedevaartsplaats, waar mettertijd een crypte en drie imposante basilieken herrijzen. Gids Marie knikt veelbetekenend naar de torentjes van de Basiliek van Onze-Lieve-Vrouw van de Onbevleete Ontvangenis, een fraai staaltje van neogotische architectuur. Waarom moet ik ineens aan het sprookjeskasteel in Disneyland Parijs denken? De Rozenkransbasiliek, er pal onder, ademt een heel andere sfeer dankzij z'n Romeins-Byzantijnse signatuur. De entree wordt gemarkeerd door een hoog paneel met ex voto's en in de apsis en de dwarsbeuk van de basiliek bevinden zich vijftien indrukwekkende kapellen met voorstellingen uit de

*Het heeft iets sereens,
iets aandoenlijks bijna,
dat handjevol mensen dat
hier zijn geloof belijdt*

Geheimen van de Rozenkrans. De laatste uitbreiding van het sanctuarium dateert uit 1958. Als we weer buiten zijn, wijst Marie naar de grond. De basiliek van Sint-Pius X strekt zich uit onder de imposante esplanade en biedt plek aan maar liefst 25.000 mensen. Interessant detail: het Centre des Nouvelles Industries et Technologies (CNIT) in het Parijse La Défense heeft precies dezelfde bouwconstructie, die van een omgekeerd schip.

De l'eau placebo

En dan die grot met die bron, waar het uiteindelijk allemaal om te doen is. Marie loodst ons langs een parcours van pelgrimsrituelen. Het heeft iets sereens, iets aandoenlijks bijna, dat handjevol mensen dat hier zijn geloof belijdt. Ze toucheren de rots, vullen hun meegebrachte flesjes met bronwater uit de fonteintjes, wachten om te worden ondergedompeld in een van de bassins met heilig water, steken een kaars aan. *Dans l'esprit de Bernadette.* ➤

Openingspagina's: links: Sint Bernadette in haar kapel naast de basiliek; rechts: gezicht op het heiligdom. Linkerpagina: een hedendaagse pelgrim, die vanuit de Cevennen naar Lourdes is gelopen; Mariabeeld in de grot van Maria's verschijning aan Bernadette. Onder: de façade van de neo-Byzantijnse basiliek.

WINKELN, ETEN EN MUSEUM

In de Rue du Baron Duprat, een zijstraat van de Rue du Bourg, vind je op nummer 10 **Antiquités Brocante Lourdes**, met een smaakvol palet aan nostalgische spullen – en echt niet alleen Mariabeeldjes.

Voor een kus op de tong loop je door naar **Chocolaterie Pailhasson**, op de hoek van de Place Peyramale. Dit is het oudste chocoladehuis van Frankrijk, opgericht in 1729 door een familie van apothekers en chocolatiers, en hét adres voor een authentieke Franse bonbon.

De verrassende culinaire aspecten van de Hautes-Pyrénées, het departement waar Lourdes onder valt, vind je nergens beter terug dan in de

Markthalen, aan de Place du Champ Commun (het einde van de Rue du Bourg). Al die Franse kazen, waar we nooit genoeg van krijgen, ze liggen er kostelijk uitgesteld, met hun al even prachtige namen: Couronne d'Henry IV, Bleu de chèvre, Tomme de brebis, Lou Braizou en Ossau-Iraty. Aan hetzelfde plein, op nummer 20, ligt ook **restaurant-tapasbar Les 100 Culottes**, een aanrader voor iedereen die zich graag onder de locals begeeft.

Op de kaart onder meer 'truite des Pyrénées', 'tartare de bœuf', en 'poulpe à la Galicienne' – voor een Spaanse twist. Een prima adresje na een middag slenteren door het centrum en een bezoek aan het **Musée Pyrénéen**, dat in de burcht is gevestigd. Daar vooral veel klederdracht uit Bigorre, Béarn en Couserans, naast een uitgebreide collectie handwerk en opgezet wild. Het uitzicht op de stadskern vanuit de bloemrijke kasteeltuin is prachtig.

Hoewel het panorama nog weidser en imposanter kan, als je ervoor kiest om aan de stadsrand met de authentieke funiculaire **de Pic du Jer** te bestijgen.

Lourdes

Je ziet hier immers wat je gelooft, dus moet de ervaring zo compleet mogelijk zijn. Aan het einde van onze tour bevestigt Marie dat nog eens, met een opmerkelijke uitspraak. "Al dat water is de *l'eau placebo*. Het is niet heilig van zichzelf, maar als je erin gelooft, kán het effect hebben." Het is een mooi moment om het sanctuarium achter ons te laten en de stad te verkennen.

Reli-kitsch en rozenkransen

Het centrum van Lourdes concentreert zich rondom een hoger gelegen burcht en telt twee hoofdstraten: de meer toeristische Rue de la Grotte en de wat knussere Rue du Bourg. Om met die eerste straat te beginnen, daar is niet alles reli-kitsch wat de klok slaat. In het Monastère des Clarisses huizen vijftien toegewijde nonnen. Al 35 jaar verkoopt zuster Marie uit het Portugese Fatima handgemaakte rozenkransen in de kloosterwinkel. Voor 35 euro ben je eigenaar van een uniek exemplaar waar vijf vrouwen knoop-en rijgwerk in zitten. En als je haar lief aankijkt, gunt non Marie je bijna vanzelfsprekend een kijkje in de belendende kapel. En zingt. Op 79, rue du Bourg is de Librairie Catholique Internationale 'Christ Source de Vie' gevestigd, een must voor iedere liefhebber van religieuze belletrise

Als je haar lief aankijkt, gunt non Marie je bijna vanzelfsprekend een kijkje in de belendende kapel

en curiosa. Van de vloer tot de nok zijn de schappen gevuld met boeken, dvd's, iconen, monastieke figuurtjes en kerststalsetjes. Eigenaar David laveert geïnteresseerd met z'n laddertje tussen de stellingen en trekt een boekwerkje tevoorschijn. Hij blaast het stof van de kaft en wandelt ermee terug naar de toonbank. "*Celui-ci?*" De dame die op hem staat te wachten, knikt blij. Dit is typisch zo'n winkeltje dat altijd blijft bestaan.

Eclectische stijl

Onze expeditie door het centrum levert overigens nog iets anders op. Eerst springt de imposante belle-époque façade van Grand Hôtel Moderne (21, avenue Bernadette Soubirous) in het oog. Nieuwsgierig lopen we naar binnen en raken in gesprek met de energieke Italiaanse eigenaar Joseph. Het laat-19de-eeuwse hotel van architect Jean-Marie Lacrampe blijkt het eerste luxehotel van Lourdes te zijn. En luxe in de belle époque betekende mét warm water, telefoon én lift. Het is er een waar museum. In de hoge vertrekken domineert een eclectische stijl van klassieke barok en rococo. En in de eetzaal, met tafellinnen en originele Thonet-stoelen (elk halfjaar worden de slijtgevoelige zitvlakken vervangen), is ook de hand van art-nouveaustijl Louis Majorelle volop aanwezig. De tijd staat stil. Al het zilverwerk is gesigneerd, het Sèvres-porselein ademt de sfeer van een andere wereld. Het groene marmer van de schouw is afkomstig uit het

Linkerpagina: zuster Marie in de winkel van het clarissenklooster. Deze pagina: flaneerpauze tegenover de Basiliek van de Onbevleete Ontvangenis; het bronwater dat Maria aanwees in Bernadettes visioen, reinigt nog altijd de pelgrims.

Is dit dan het andere Lourdes, dat we nog niet kennen? Het niet-spirituele Lourdes, van overdaad en luxe?

De luxe spa van hotel Belfry; een van de weelderige gevels in het hart van Lourdes.

bergdorpje Sarrancolin. Het is hetzelfde exclusieve marmer dat is gebruikt in het kasteel van Versailles. En dan te bedenken dat de eerste eigenaar, Jean Soubirous, de neef was van Bernadette.

Lourdes-de-luxe

Is dit dan misschien het andere Lourdes, dat we nog niet kennen? Het niet-spirituele Lourdes, dat van overdaad en luxe? "Lourdes heeft inderdaad een verrassende andere kant", bekent Joseph. En dat er inderdaad meer is dan een flesje *eau de Lourdes*, blijkt wel als we dat andere luxehotel bezoeken. Het Belfry (66, rue de la Grotte) is helemaal van deze tijd. De royale suites bieden uitzicht op het sanctuarium en de omringende heuvels. En in de chique badkamer met losstaand bad en dubbele douche staat er voor iedere gast een prachtig selectie verzorgingsproducten van Acqua di Parma klaar. Het restaurant werkt samen met een Michelin-kok uit Parijs, wat een aantal exquisite gerechten

oplevert. En voor wie puur wil ontspannen of op krachten wil komen, is er de spa met indoor zwembad, jacuzzi, hamam, sauna en fitnessroom. Het hotel is überhaupt een goed vertrekpunt om meer van de omgeving te verkennen: de Pyreneeën, de Pic du Midi, Cauterets. Bij de receptie vertellen ze je graag wat er mogelijk is. Neem nu golf, nog zo'n dagbesteding die je niet snel bij Lourdes verwacht. Op slechts drie kilometer van het centrum, in de richting van Pau, sterkt zich het Lac du Lourdes uit, waar je in een beschermde naturomgeving een balletje kunt slaan. Het enige andere geluid is afkomstig van de vogels en de koeienbellen van de Schotse hooglanders. Met 's zomers een explosie van hortensia's en 's winters een zee van mimosa. Als je goed kijkt, kun je vanaf hole nummer 4 de pieken van het sanctuarium zien. Een kleinood in de verte, waar je je niet al te veel op blind moet staren als je in Lourdes bent. Want Lourdes is veel meer dan vroeger. Tenminste, als je erin gelooft. ■

Met dank aan: Atout France. Destination Occitanie: tourisme-occitanie.com. Hautes-Pyrénées Tourisme Environnement: tourisme-hautes-pyrenees.com. Office de Tourisme de Lourdes: lourdes-infotourisme.com